

Døgnplasser i rusbehandlingstilbudet

Nr. 06/2017

 Helsedirektoratet

Analysenotat 06/17 SAMDATA Spesialisthelsetjenesten

Publikasjonens tittel: Døgnplasser i rusbehandlingstilbudet

Nr: SAMDATA spesialisthelsetjenesten 06 /17

Utgitt av: Helsedirektoratet

Avdeling: Økonomi og Analyse

Kontaktperson: Solfrid Lilleeng

Ansvarlig: Beate Margrethe Huseby

Postadresse: Pb. 7000 St Olavs plass, 0130 Oslo

Besøksadresse: Sluppenveien 12 C, Trondheim

Tlf.: 810 20 050
Faks: 24 16 30 01
www.helsedirektoratet.no

Forfattere: Solfrid Lilleeng

Illustrasjon: Bente Restad

SAMMENDRAG

Døgnplasser innen tverrfaglig spesialisert rusbehandling

I dette notatet presenteres døgnplasskapasiteten i tverrfaglig spesialisert rusbehandling (TSB) i perioden 2008 til 2016. Ved utgangen av 2016 var den planlagte døgnplasskapasiteten for rusbehandling på 1923 plasser. Av disse døgnplassene var 1157 plasser (60 prosent) lokalisert ved private avtaleinstitusjoner og de øvrige 766 plassene var lokalisert i helseforetakene. Dekningsraten for døgnplasser i TSB er på 47 plasser per 100 000 voksne innbyggere i 2016. Dekningsraten viste en svak nedgang det siste året på grunn av at manglende vekst i døgnplasser ikke kompenseres for befolkningsveksten.

I 2008 var dekningsraten på 43 plasser per 100 000 innbyggere. Bruken av private avtaleinstitusjoner har økt fra en dekningsrate på 26 per 100 000 voksne innbyggere i 2008 til 28 per 100 000 voksne innbyggere i 2016. Gjennom perioden 2008 til 2016 hadde Helse Sør-Øst tilbudt den høyeste dekningsraten sammenlignet med de øvrige regionene. Helse Vest hadde den laveste dekningsraten i 2008, men økte kapasiteten gradvis frem til slutten av perioden. Helse Midt-Norge hadde imidlertid redusert sin dekningsrate i perioden og fremstod i 2016 med den laveste dekningsraten sammenlignet med de andre regionene.

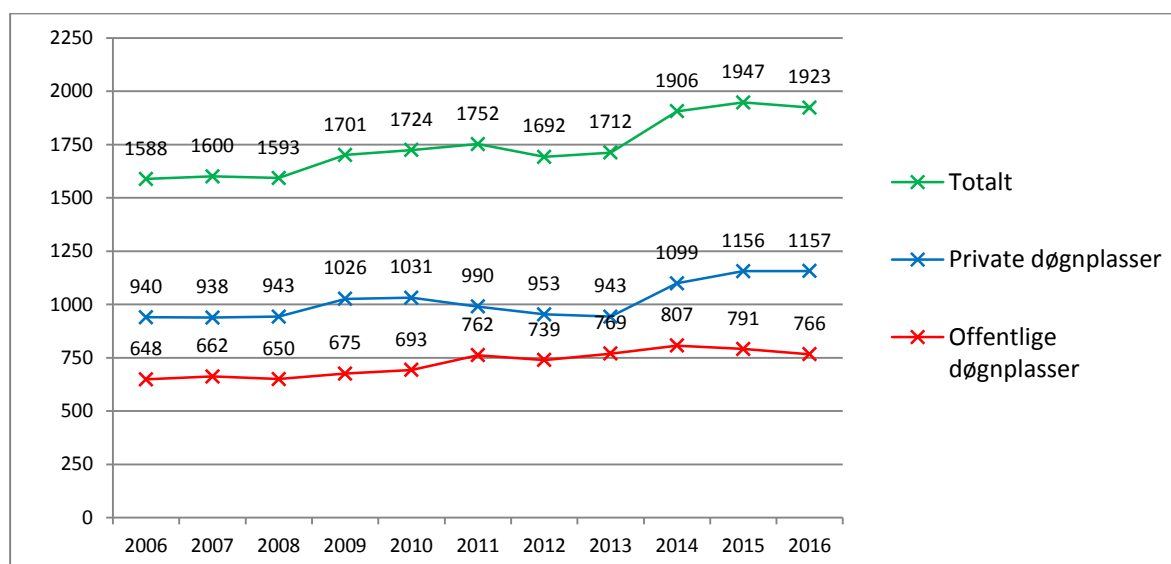
Tallgrunnlag ligger også på våre nettsider www.helsedirektoratet.no/statistikk-og-analyse/samdata.

DØGNPLASSER I RUSBEHANDLINGSTILBUDET

Døgnplasser i tverrfaglig spesialisert rusbehandling

Antall døgnplasser gir en indikasjon på kapasiteten i døgntilbudet i tverrfaglig spesialisert rusbehandling (TSB). Statistikken for dette temaet baserer seg på en opptelling av antall døgnplasser ved utgangen av året. Dette er informasjon som kartlegges årlig gjennom samleoppgaver som innhentes av SSB på skjema 38¹. Antall døgnplasser omfatter det totale antall plasser som er tilrettelagt med tilpasset bemanning og som legger en ytre ramme for den planlagte døgnkapasiteten innen denne sektoren. I 2016 var 60 prosent av døgnplassene lokalisert ved avtaleinstitusjoner som de regionale helseforetakene hadde inngått avtale med. Avtalene har til en viss grad fått noe preg av langsiktighet, men bruken av de private institusjonene har vært og synes fremdeles å være noe ulik i regionene. Utviklingen over perioden 2008 til 2016, fordelt på døgnplasser ved offentlige helseforetak og private avtaleinstitusjoner, er vist i figur 1.

Figur 1 Antall døgnplasser i TSB ved offentlige behandlingssteder og private avtaleinstitusjoner i perioden 2006-2016.

Utviklingstrekkene i figur 1 viser en jevn vekst i antall døgnplasser innen rusbehandling. Det er særlig en tydelig endring i antall døgnplasser fra 2013 til 2014. Oppdragsdokumentene fra Helse – og omsorgsdepartementet til de regionale helseforetakene for 2014² ga måltall for vekst i antall døgnplasser i TSB for hver region. Det ble fremmet ønske om at 200 flere avtaleplasser hos ideelle virksomheter skulle etableres, fordelt på 110 plasser i Helse Sør-Øst, 40 plasser i Helse Vest og 25 plasser i Helse Midt-Norge og 25 plasser i Helse Nord. I tillegg ble basisbevilgningen til regionene styrket for å øke kjøp fra private innen psykisk helsevern, rus og rehabilitering. Kapasitetsøkningen innen TSB skulle bidra til flere langtidsplasser og til økt behandlingsskapasitet for pasienter med

¹ <https://www.ssb.no/innrapportering/naeringsliv/helseforetak>

² <https://www.regjeringen.no/no/tema/helse-og-omsorg/sykehus/styringsdokumenter1/oppdragsdokument/id535564/>

samtidig rus- og psykiske lidelser, akutt- og abstinensbehandling, gravide/familier med rusproblemer og unge med mer omfattende hjelpebehov. Helse Sør-Øst hadde oppfylt måltallet ved utgangen av 2014, mens Helse Vest nådde sitt måltall i 2015. Helse Nord nådde sitt måltall i 2014 gjennom å videreføre og utvide sine rammeavtaler. Helse Midt-Norge har ikke nådd sitt måltall per 2016. I tabell 1 er antall døgnplasser i regionene ved utgangen av 2016 presentert.

Tabell 1 Antall døgnplasser i TSB i 2016 og endring i antall døgnplasser fra 2013, 2014 og 2015 etter tilknytningsregion.

Region	Døgnplasser 2016			Endring i antall døgnplasser fra:		
	Offentlig	Privat	Totalt	2013	2014	2015
Helse Sør-Øst	421	730	1151	127	8	-24
Helse Vest	145	217	362	46	10	0
Helse Midt-Norge	105	119	224	6	-1	0
Helse Nord	95	91	186	32	0	0
Totalt	766	1157	1923	211	17	-24

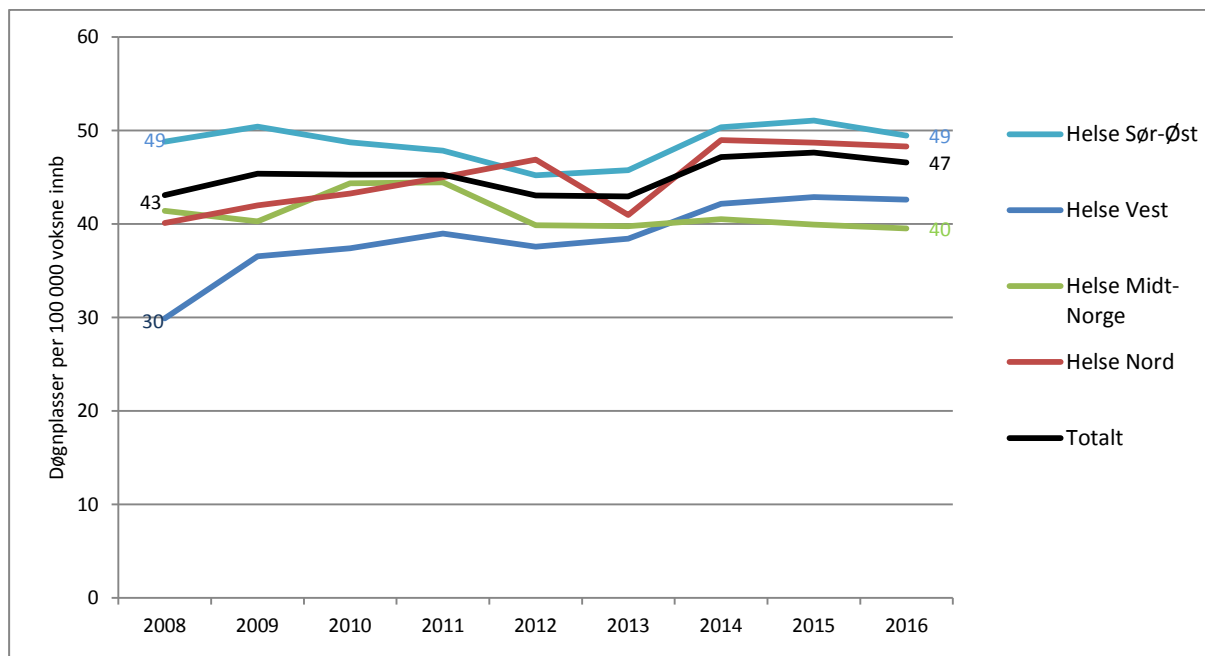
Fra 2013 til 2016 har det vært en samlet økning på 211 døgnplasser i TSB, som tilsvarer en økning på 12 prosent. Siste år var det en nedgang på 24 døgnplasser. Ved helseforetakene ble det noen færre døgnplasser i løpet av det siste år. Dette har skjedd som følge av at den polikliniske virksomheten er utvidet, med også gjennom et endret døgntilbudet som i større grad ivaretar akuttilbudet. Denne oppgaven er tildelt TSB gjennom §3-1 i Spesialisthelsetjenesteloven³ og den krever spesiell medisinsk kompetanse som tar hånd om øyeblikkelig hjelp innleggelse. Omfanget av akuttplasser innhentes gjennom samleoppgavene som rapporteres til SSB, men kvaliteten og komplettheten i disse opplysningene er imidlertid ikke tilfredsstillende for statistikkproduksjon. Det pågår et arbeid med å kartlegge hvordan akuttilbudet ivaretas i helseforetakene i regi av Nasjonal kompetansetjeneste TSB ved Oslo universitetssykehus. Dette arbeidet vil grunnlag for å kvalitetssikre og komplettere en nasjonal statistikk over antall akuttplasser i TSB.

I figur 2 er utviklingstall for dekningsratene i regionene presentert. Dekningsraten er antall døgnplasser per 100 000 voksne innbyggere.

³ https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-61/KAPITTEL_3#KAPITTEL_3

DØGNPLASSER I RUSBEHANDLINGSTILBUDET

Figur 2 Dekningsrate for døgnplasser i TSB i regionene i perioden 2008-2016.

Dekningsraten i regionene viser en svak nedgang det siste året på grunn av at manglende vekst i døgnplasser ikke kompenserer for befolkningsveksten. Gjennom perioden 2008 til 2016 har Helse Sør-Øst tilbudt den høyeste dekningsraten sammenlignet med de øvrige regionene. Helse Vest hadde den laveste dekningsraten i 2008, men har økt kapasiteten gradvis frem til slutten av perioden. Helse Midt-Norge har imidlertid redusert sin dekningsrate i perioden og kom i 2016 med den laveste dekningsraten sammenlignet med de andre regionene.

Grunnlagstabeller

Tabell 2 Antall døgnplasser i TSB i perioden 2008-2016.

Region	Foretak	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Helse Sør-Øst	Helseforetak	423	442	431	428	408	433	445	446	421
	Privat foretak	590	619	611	613	590	591	698	729	730
	Totalt	1013	1061	1042	1041	998	1024	1143	1175	1151
Helse Vest	Helseforetak	45	56	68	126	132	144	159	145	145
	Privat foretak	180	224	224	183	172	172	193	217	217
	Totalt	225	280	292	309	304	316	352	362	362
Helse Midt-Norge	Helseforetak	111	101	112	118	101	104	108	105	105
	Privat foretak	101	108	121	119	115	114	117	119	119
	Totalt	212	209	233	237	216	218	225	224	224
Helse Nord	Helseforetak	71	76	82	90	98	88	95	95	95
	Privat foretak	72	75	75	75	76	66	91	91	91
	Totalt	143	151	157	165	174	154	186	186	186
Totalt	Helseforetak	650	675	693	762	739	769	807	791	766
	Privat foretak	943	1026	1031	990	953	943	1099	1156	1157
	Totalt	1593	1701	1724	1752	1692	1712	1906	1947	1923

Tabell 3 Dekningsrate for døgnplasser i TSB i perioden 2008-2016. Antall døgnplasser per 100 000 voksne innbyggere.

Region	Foretak	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Helse Sør-Øst	Helseforetak	20	21	20	20	18	19	20	19	18
	Privat foretak	28	29	29	28	27	26	31	32	31
	Totalt	49	50	49	48	45	46	50	51	49
Helse Vest	Helseforetak	6	7	9	16	16	18	19	17	17
	Privat foretak	24	29	29	23	21	21	23	26	26
	Totalt	30	37	37	39	38	38	42	43	43
Helse Midt-Norge	Helseforetak	22	19	21	22	19	19	19	19	19
	Privat foretak	20	21	23	22	21	21	21	21	21
	Totalt	41	40	44	44	40	40	41	40	40
Helse Nord	Helseforetak	20	21	23	25	26	23	25	25	25
	Privat foretak	20	21	21	20	20	18	24	24	24
	Totalt	40	42	43	45	47	41	49	49	48
Totalt	Helseforetak	18	18	18	20	19	19	20	19	19
	Privat foretak	26	27	27	26	24	24	27	28	28
	Totalt	43	45	45	45	43	43	47	48	47

Postadresse: Pb. 7000,

St. Olavs plass, 0130 Oslo

Telefon: +47 810 20 050

Faks: +47 24 16 30 01

E-post: postmottak@helsedir.no

www.helsedirektoratet.no